

Trăiască nația! Patriotismul eminescian este cultivat de timpuriu, încă din timpul studiilor bucovinene, sub puternica influență a profesorului Aron Pumnul. Aflat la Cernăuți, în ianuarie 1859, viitorul poet nepereche primește cu emoție știrea înfăptuirii Micii Uniri și devine unul din admiratorii înfocați ai domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Gazetarul Eminescu va dezvolta un adevărat cult pentru primul conducător al României moderne, implicit pentru reformele sale originale, publicând o serie de articole laudative în Federațiunea și Timpul.

Cuza se alătură galeriei marilor voievozi medievali, precum Mircea sau Ștefan, care, dintr-o nețărmurită iubire de patrie, nu pregetă niciun sacrificiu pentru a stopa pericolul extern. Începând din 1867, tânărul patriot botoșenean își propune să lupte prin orice mijloc - publicistic, diplomatic sau militar - pentru materializarea proiectului Dacia Mare, care viza unirea tuturor românilor într-un singur stat independent. Salutul favorit al poetului, indiferent de persoana cu care se întâlnea, era „Trăiască nația!”. Dacă prietenii săi cutezau să îl salute primii cu această formulare, le răspundea prompt „Sus cu dânsa!”.

Catedrala Mântuirii Neamului

Poetul național a fost un vajnic susținător al Bisericii ortodoxe, recunoscându-i meritele de necontestat în dezvoltarea culturii și a limbii române: „Biserica răsăriteană e de optsprezece sute de ani păstrătoarea elementului latin de lângă Dunăre. Ea a stabilit și a unificat limba noastră într-un mod atât de admirabil încât suntem singurul popor fără dialecte propriu-zise; ea ne-a ferit în mod egal de înghițirea printre poloni, unguri, tătari și turci, ea este încă astăzi singura armă de apărare și singurul sprijin al milioanelor de români cari trăiesc dincolo de hotarele noastre.

Cine-o combate pe ea și ritualurile ei poate fi cosmopolit, socialist, republican universal și orice i-o veni în minte, dar numai român nu e”. În timpul liber, poetul asista la slujbele duminicale de la Sfântul Gheorghe cel Nou și cânta în corul din strana bisericii. Chiar dacă era ortodox practicant, se pare că nutrea un respect deosebit și față de cultul romano - catolic.

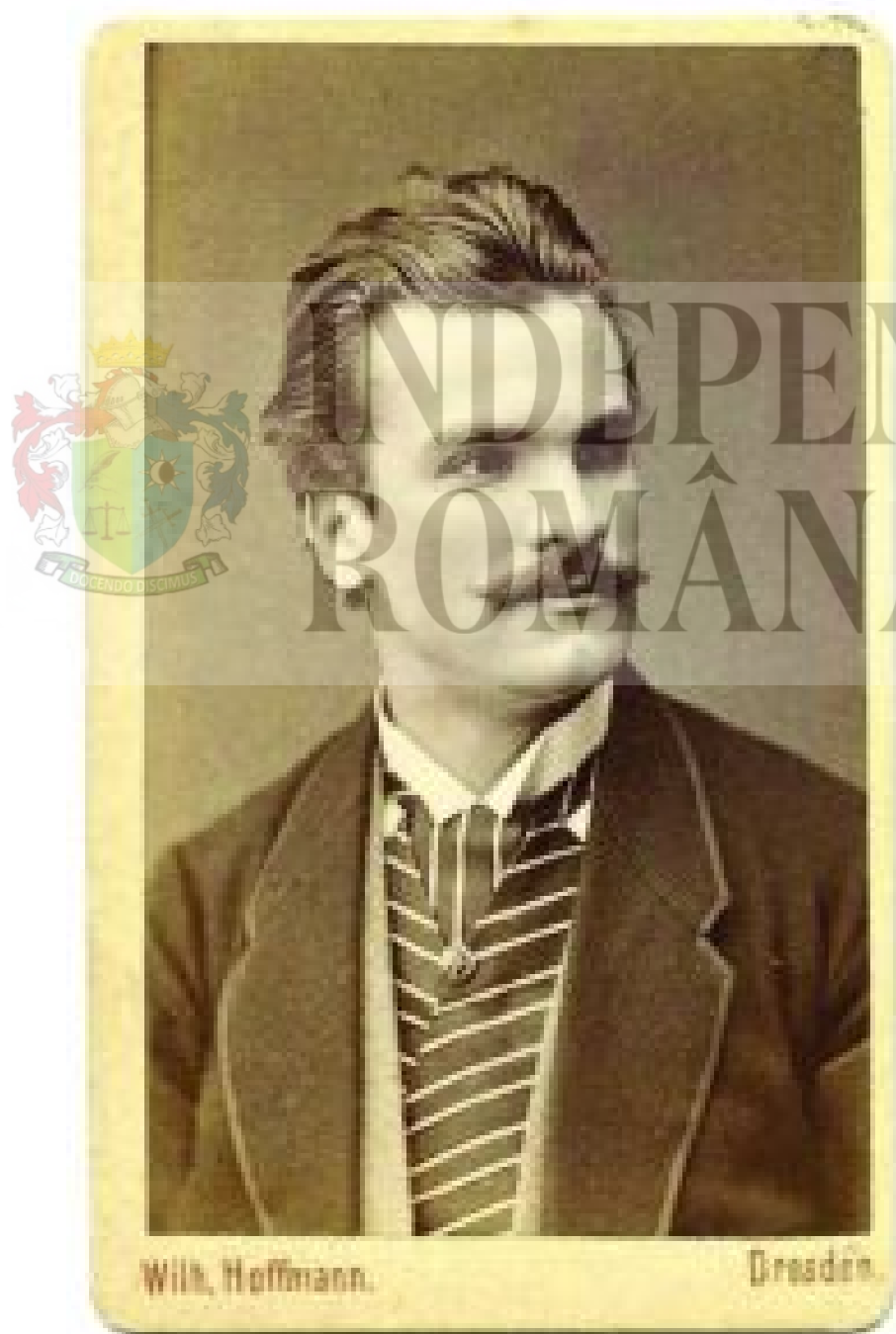
Mihai Eminescu, alături de Slavici, sunt primii gazetari români care au susținut ideea ridicării unei catedrale naționale pentru pomenirea eroilor căzuți în timpul Războiului de Independență. Într-un articol din 1924, autorul „Morii cu noroc” justifică necesitatea acestei construcții: „Când a sosit la București vestea că Curcanii noștri au cucerit reduta Grivița, Eminescu și eu am chibzuit să publicăm în Timpul un articol, în care arătam că Ștefan-Vodă cel Mare, de fiecare victorie câștigată pe câmpul de război, zidea într-o mărirea lui Dumnezeu câte o mănăstire, și stăruiam ca românii din zilele noastre să ridice și ei o catedrală la București, unde nu e nici o biserică mai încăpătoare, în care mulți creștini să se roage împreună pentru binele obștesc”.

În 1881, Eminescu reiterează ideea construcției mărețului edificiu bisericesc, folosind pentru prima dată titulatura de Catedrala Mântuirii Neamului, în plină dezbatere pe tema înființării unei mitropolii romano - catolice cu sediul în București. Gazetarul incomod de la Timpul contestă materializarea acestui proiect nejustificabil, întrucât nu era normal să se ridice o catedrală catolică, atât timp cât nu există una ortodoxă. Pe deasupra, tânărul jurnalist vine cu o serie de dovezi, care atestă că viitorul monsenior catolic, contele Ignatius Paoli, era spion austriac; Vaticanul îl va retrage din funcție, recunoscând că toate acuzațiile sunt pe deplin justificate. În ciuda presiunilor austro - germane, Carol I, deși rege catolic, nu a aprobat înființarea catedralei. Eminescu a susținut cu tărie construcția catedrelei ortodoxe, propunând ca banii necesari să fie preluați de la Loteria Română.

Conjunctura istorică nefastă a produs amânarea construcției, timp de 130 de ani. Proiectul propus de poet a fost demarat în 2011, și finalizat în 2018, sub auspiciile patriarhului Daniel. Societatea Carpații Încă din anii studenției (1870), în revista Federațiunea din Pesta, tânărul Eminescu îndemna populația Transilvaniei să se revolte împotriva asupririi austro-ungare și să solicite

desprinderea provinciei de Ungaria. În 1871, în calitate de secretar al societății România Jună, participă la serbarea studentească de la Putna în memoria lui Ștefan cel Mare, implicându-se în provocarea unui referendum prin care românii din Bucovina și Transilvania să solicite împăratului Franz Joseph desprinderea de imperiu și unirea cu România.

Cutezătorul student va fi trimis în judecată, pus sub urmărire de către agenții secreți imperiali și aproape expulzat. După recunoașterea internațională a Independenței de stat a României, fostul student vienez, devenit între timp un gazetar de succes, socotește că a sosit timpul propice pentru acțiuni unioniste și iredendiste. În articolele din Timpul, instigă românii din imperiul bicefal la nesupunere civică, război civil și chiar război de gherilă. La 24 ianuarie 1882, când românii aniversau 23 de ani de la Mica Unire, Mihai Eminescu, împreună cu un grup de intelectuali români, pune bazele Societății Carpații, o organizație naționalistă cu caracter semisecret, ce-și propunea eliberarea tuturor provinciilor românești de sub dominație străină și unirea lor cu patria mamă.

*Independența
prin Cultură*

Liderii Societății pregăteau o revoltă armată împotriva Austro - Ungariei, care trebuia declanșată, în teritoriile românești iredente, în anul 1884, atunci când se împlineau 100 de ani de la răscoala lui

Horea, Cloșca și Crișan. La câteva luni de la înființare, organizația numără peste 20.000 de membri cotizanți, majoritatea proveniți din rândul studenților din Bucovina, Banat și Transilvania, care își desăvârșesc studiile în Vechiul Regat.

Eminescu este creierul organizației, chiar dacă în acte figurează ca un simplu secretar care strânge cotizațiile membrilor. În rapoartele serviciilor secrete austro-ungare, tânărul jurnalist este nominalizat întotdeauna la poziția nr. 4 din organigrama grupării naționaliste, urmat fiind de nume sonore precum: Ioan Slavici, Ion Creangă, Titu Maiorescu și Veronica Micle. Energicul secretar supervizează achiziționarea de armament ușor din străinătate, prin portul Galați, spre a fi strămutat, ulterior, într-o rețea de depozite de la granița cu Transilvania. De asemenea, naționaliștii transilvăneni au constituit depozite secrete de armament, în vederea declanșării războiului de gherilă, preconizat de redactorul șef de la Timpul. Societatea paramilitară Carpații devenise extrem de incomodă, atât pentru autoritățile locale, cât și pentru cele austro - germane. Statul român riscă declanșarea unui conflict politico - militar cu imperiile vecine și, de aceea, guvernanții hotărăsc desființarea organizației subversive.

Principalii lideri - Dimitrie Laurian, Vasile și Ioan Maniu - sunt judecați și exilați, în timp ce Eminescu rămâne în libertate, deoarece se dorea evitarea unui scandal național. La 23 iunie 1883, Eminescu, conștient că trebuie să se retragă din viața publică, îi mărturisește lui Titu Maiorescu că dorește să se călugărească într-o mănăstire ortodoxă. Celebrul critic literar, în calitate de protector, dar și de spion austriac, cunoștea planurile oculte în privința poetului, așa că se opune dorinței acestuia. Cinci zile mai târziu, în fatidica zi de 28 iunie 1883, prietenul lui Maiorescu va fi declarat nebun și supus internării în diverse sanatorii vreme de șase ani.

Teoria statului organic

Omul total al culturii române s-a remarcat și în calitate de analist economic. El este autorul primului dicționar de economie politică, dar și al unor articole de specialitate, publicate în Timpul, în vara anului 1881: „Creditul mobilier”, „Creditul mobilier și jocul la bursă”, „Creditul mobilier și presa capitalei” și „Statutele creditului mobilier”. Eminescu își propusese să editeze „Teoria statului organic”, lucrare în care expunea un program economic pragmatic, vital pentru prosperitatea României.

Din nefericire, moartea poetului a împiedicat publicarea manuscrisului și fructificarea învățăturilor sale. În 1932, Mihail Manoilescu, guvernator al BNR în perioada interbelică, prelucrează însemnările eminesciene și le introduce în cartea „Theorie du protection et de l'échange international”, tipărită, în 1932, în Franța. În România, opera lui Manoilescu nu este valorificată, teoria sa fiind tratată extrem de superficial. În schimb, lucrarea se bucură de un succes imens în America de Sud; în Brazilia, devine manual universitar, studiindu-se în facultățile de profil.

Viziunea eminesciană a stat la baza exploziei economice din Brazilia, din perioada 2000 - 2012, ca urmare a implementării sale, începând cu anii 1970, ca program economic la nivelul întregii țări. În acest context favorabil, cei doi gânditori de elită - ambii cu numele de botez Mihail - sunt socotiți drept părinți fondatori ai Braziliei Moderne. Ambasadorul Braziliei la București, Jeronimo Moscardo, va mulțumi României și domnului Eminescu „pentru faptul că Brazilia a cunoscut cea mai mare creștere economică din lume”. Gheorghe Leonard - profesor de istorie la Colegiul Economic „Ion Ghica” din Brăila (județul Brăila).

Prof. Gheorghe Leonard